

G J E N G A N G E R E N (Sertrykk) 6. nov. 1944.
Tyskernes grusomheter i Norge stemples i den svenske riksdag.

Det er tydelig nok at det tyske trykk ikke lenger hviler så tungt over i det svenske folk og tvinger den offentlige debatt inn i så forsiktige former som før. Det svenske folk er forlengst klar over at Tyskland er ferdig, og der med er også den frie tale kommet til sin rett igjen. Det fikk man et klart bevis for nettop no for noen dager siden under utenriksdebatten i den svenske riksdag. Det var nettop dagen etter at utenriksminister Trygve Lie og justisminister Terje Vold var kommet til Stockholm, og da de også besøkte riksdagen ble de under applaus, av statsministeren hilst velkommen til Sverige.

I regjeringens utenriks erklæring het det at det svenske folk er dypt oppskaket og oprørt over tyskernes opptreden i Norge og Danmark - og intet kan hindre at disse handlinger får direkte virkning på Sveriges forhold til Tyskland. "Vi kan ikke godta den oppfatning at det som foregår i våre naboland ikke angår oss. Tysklands avvisende holdning vil ikke hindre regjeringen i fortsatt å understreke dette." - Erklæringen nevner videre at den svenske hjelpevirksomhet i Norge tross alle vanskeligheter er opprettholdt og utvidet. Sosialministerens tidligere uttalelser om at Sverige ikke vil være noe asyl for krigsforbrytere og quislinger ble også understreket i regjeringserklæringen.

Debatten i de 2 kamre var meget interessant og dreiet seg i det vesentlige om Norges forhold. Det var i det kule Norge dag, og det falt mange og skarpe uttalelser om de tyske forbrytelser mot det norske folk. Alle talere var enig i regjeringens erklæring om krigsforbrytere og quislinger. Om Norge ble erklæringen forsterket og understreket av en rekke talere. - Formannen i utenrikskomiteen, Undén (s) sa at regjeringen må gjøre allt for å overbevise tyskerne om at deres grusomheter i Norge ødelegger forholdet mellom Sverige og Tyskland i framtiden. Han nevnte fryktelige eksempler på tysk tortur i Norge, bl.a. at gestapo holdte kokende olje i endetarmen på fengene under forhør. Det er ingen okkupasjon, men et forsøk på med vold og makt å gjøre Norge til et nazistisk protektorat. Den økede terror gir økt skyld for disse forbrytere, og det kommer for lang tid framover til å påvirke vår holdning til Tyskl. - Johanson (h): Som mennesker må vi rope høyt ut vår harme og vår avsky over de voldshandlinger som begås mot vergeløse kvinner og menn i Norge og Danmark. Deportasjoner, som i umenneskelighet overgår gamle tiders slavetransporter, at der tas gidsler på tross av alle rettsbegreper - allt dette kan summeres i ett ord: det er umenneskelig. Det er ett brudd mot menneskeheten, rettsfølelsens og alle vårt kultursamfunds tradisjoner. Branting (s): Vi må no gå ut fra at Sverige befinner seg på den politiske meridian som løper mellom Moskva og London. - Sandler (s): Ett fritt Norden bør være vår regjerings arbeidshypotese. - Han anbefalte en politikk no i krigens slutfase like positiv overfor Norge og Danmark som den var overfor Finland under vinterkrigen i 1940. - Fredrik Strøm: Vi må hjelpe til å drive ut den fryktelige nazistiske pest, som truer såle menneskelige verdier, folkenes liv og eksistens. Vi kan ikke gi selve pesten asylrett. For Norge bør vi kunne gjøre det samme som vi i 1940 gjorde for Finland. Han anbefalte en aksjon sammen med de øvrige nøytrale land og Røde Kors til fordel for dem som er deportert til Tyskland som gidsler. - Hagberg mente man kunne stille opp ganske store frivillige korps for Norge og Danmark, slik som man gjorde under vinterkrigen i Finland. I hvertfall burde vi kunne bidra med våpen. - Hallén (s): Vi er på vei bort fra den gamle, klassiske nøytraliteten fram mot "ikke krigførende" - og vi må kunne gi Norge og Danmark samme støtte som vi den gang ga Finland. Det er en oppfatning som er levende blant store deler av vårt folk. Disse spørsmål bør overveies sammen med de norske ministre. - Von Friesen (fp): Hjelpen til Norge må økes. - Han talte om den fryktelige terror i Norge og mente at Sverige hadde andre påtrykningsmidler enn de som hittil er brukt overfor Tyskland. Sverige har som bekjent påtatt seg å representere Tyskland i flere land. Kan man fortsatt opprettholde normale diplomatiske forbindelser med et land, som så brutalt tilsidesetter folkeretten

Som en vil se av dette korte utsnitt av debatten, er det en ganske anderledes åpen, freidig og kvass tone overfor tyskernes terror enn vi før har hørt den fra Sverige. I debatten ble det forøvrig fra Undéns side nevnt at

Sverige hadde sine erfaringer for hvadnøytraliserte tyske innvandrere kunne prestere som en femtekolonne med spionasje osv. for Tyskland. Andre framholdt at fra de baltiske land var det kommet nazistiske flyktninger, som hadde fått anledning til å drive nazistisk propaganda i Sverige.

Hovedinntrykket av debatten var dette at det var en sterk stemning for at regjeringen skal bruke alle påtrykningsmidler, utenom dette å drive Sverige like inn i krigen, for å la tyskerne forstå at hvis de ikke slutter med sin barbariske opptreden i Norge og Danmark, så blir alle forbindelser mellom Sverige og Tyskland umuliggjort. Det er første gang at så alvorlige og frie ord sies i den svenske riksdag - samtidig som flere talere uttalte sin glede over det norske ministerbesøk og håpet at forhandlingene måtte føre til gode resultater. -- En har forresten forlenget kunnnet konstaterer en annen tone i den svenske presse overfor Norge. Tidligere var Handelstidningen i Göteborg og tidsskriftet "Tross Allt" i Stockholm nokså åpne om å gå inn for Norge og kreve at Sverige opptrådte mindre servilt overfor Tyskland. No er så godt som hele den svenske presse flyttet over på Handelstidningens standpunkt. Krigens gang med Tysklands innbingsning og forestående totale nederlag har selvsagt bidratt mest til å skape den nye situasjon. Men tyskernes mange misgjerninger i de okkuperte land har også vært en sterkt medvirkende årsak. Først trodde svenskene at det ikke kunne være så galt som det ble sagt. De har jo i det hele tatt en tilbøyelighet til å se noe "øverlågset" på hva det berettes fra Norge. Men bevismaterialet ble tilslutt for overvoldende både fra Norge og Danmark. Og no står endelig de tyske krigsforbrytere i all sin heslige og bestialske brutalitet avsløret og i full belysning såvel overfor Sverige som den øvrige verden. Forbitrelsen og avskyen overfor den umenneskelige opptreden, som disse udyr presterer, er det som vi no ser gi seg utslag bl.a. i riksdagens enstemmige krav om at Sverige ikke må gi asylrett til nazistene - og at folkesolidariteten overfor Norge må gi seg langt kraftigere utslag enn før. -- Det kan ikke annet enn glede oss oppriktig å se denne forandring i det svenske folks opfatning - ikke fordi vi tror at de tyske ubest vil ta noe hensyn til det, men fordi det vil bety adskillig for det frie samarbeid som Norge og Sverige for framtiden må føre i den store gjenoppbygging etter krigen, når nazihumskhetene er skyllet vekk fra vårt land og vi attor går fram påny under demokratiets og folkestyrets og frihetens banner.

D e s m å o p p g a v e r. Alle er klar over at det kreves øket innsats i den sluttfasen av krigen vi nå er inne i, og det er mange som beror etter å bli med i det "illegale arbeide". Det er oppgaver nok for alle. Mange av dem kan synes små, men de er allikevel av den aller største viktighet. Løser du de "små" oppgaver godt idag, står de bedre forberedt til å ta deg av de "store" når de en dag kaller på deg. - En av disse "små" oppgaver er å t i e og å l æ r e a n d r e å t i e. La aldri trangten til "å være oppe i det" og til å "vite mere enn andre" forlede deg til å snakke om ting som hverken du eller andre skal vite. Kanskje får du so noe "mistenkelig" en dag. Du skal glemme hva du har sett. Gostape snuser overallt og dor du minst venter det, ofte. Bemærkninger snappes opp, og hjulet begynner å rulle. Det har hendt så altfor ofte, desværre, og gode nordmenn blir tatt, pint og ofte myrdet. Derfor, ti stille med ting som utenforstående ikke skal vite - alltid og konsekvent. Da gjør du en stor innsats for Norges sak. Og gå enda et skritt til - lær andre å t i e. Ta kraftig fatt i andres snakkesalighet.

Får du en fri avis, så send den videre. Å brenne dagens avis er å misbruke den tillit som er vist deg og å svike din plikt som nordmann. Og du skal treffe ditt valg slik et du er mest mulig sikker på at den også kommer videre fra din mottaker. Spred nyhetene, men glem aldri kravet til sikkerheten. Har du stadig tilgang på fri aviser eller er du så heldig å ha radio, har du ikke lov til å rugo over din viden. S p r o s a n n o p p l y s n i n g blant dine landsmenn, men vis forsiktighet. Du skal ikke fortelle at du lytter, men du skal fortelle hva du har lyttet til. Legg stor vekt på å gjengi meldingene korrekt. Omtrentlig viden er ofte værre enn ingen. Og krigsnyhetene er ofte ikke det viktigste. Paroler fra Hjemmefrontens ledelse, meddelelser fra Overkommandoen, råd og anvisninger, er av langt større betydning. Når parolene er gått ut, skal du ikke bare selv følge dem, men du skal hjelpe andre til å følge dem og kontrollere at de gjør det. Disiplin må vises.